

מסורת הש"ס

^[א] וְלָקֵמַן ק: קב.,^[ב] וְנִצְחִים מַל. קיד. מנחות פג. כריזות כג: תמורה יא. כה. מדה מ"א.,^[ג] וְנִצְחִים פסג: ד' ג"ז שס פו. יע"ש.,^[ד] וְדָרְשִׁים י"ג, וְעֵשֶׂה י"ז, וְיִצְחָק י' וְחֵלֶב רֶשֶׁשׁ.,^[ה]

תורה אור השלם

- ↑ וְקָרְבוּ וּבְרָעִיו יִרְחֹץ בְּקִיּוֹם וְהַקְטִיר הַבֹּחֵן אֶת הַכֹּל הַמּוֹבָחָה עֲלֶיהָ אִשָּׁה רִיחַ נִיחֹחַ לִיָּהּ.
- ↑ וְעֵשֶׂית עֲלֵיתָךְ הַבִּשָּׁר וְהָדָם עַל מִזְבֵּחַ יְיָ אֱלֹהֶיךָ וְדָם וְזָבָחֶיךָ יִשְׁפֹךְ עַל מִזְבֵּחַ יְיָ אֱלֹהֶיךָ וְהַבִּשָּׁר תֹּאכְלוּ: דברים יב כז

הגהות מהר"ב הנשבור

א תוס' ד"ה אלמא וכו' ובקונטרס פ"י לקמן. י"ב ע"י ראש יוסף לקמן דף כ"ו ע"ב כ"ה' ודע דהתוס' לעיל דף כ' וכו' כתב שם דלא ידע איז מקום פרש"י הוז' יעש"ה דף ק"ב עמוד ד':

מוסף רש"י

בהוייתן הן קדושים. כשעליס הן קדושים ולא נמעי אמן (מנחות פג. מבתיי וכעיי"ז תמורה כה.) ולכזי נקט לשון כהוייתן, משום דהא דוללות קדשים קדושים נפקא לן בפי' דכסורות מייחי לך, דמתי, רק קדשך, אלו התמורות, אשר יהיו לך אלו הולדות (מנחות שם וכעיי"ז זבחים קיד. ובריתות כג.). יכול יחלוץ. מזה מטעם עליו (זבחים יט).

גיד הנשה פרק שביעי חולין

אַלמָא אִיסור מוקדשין קדים. דמשעה שנוצר הוא קדוש ועדיין לא נוצר הגיד דהא חוין דליירת עובר קודמת לליירת גיד: ומשנינן **אע"ג דאִיסור מוקדשים קדים אתי אִיסור גיד וחיייל**. הואיל ואִיסור חמור הוא שנוהג בצני נח כדקתני מתניתין (לקמן דף פ:) והלא לצני

נח נאסר גיד הנשה: ופרקינן **מאן שמעט ליה הא סברא**. דנוהג בצני

נח רבי יהודה בשליהי מתני' (שס): **והאי סנא דרישא דמתניסין דלא כרבי יהודה דקסני ציך של ימין ושל שמאל**. ואילו רבי יהודה שמעינן ליה לקמן [ע"ז] דלמר אינו נוהג אלא באחד: **סבר לה כווסיה כחדא**. דנוהג בצני נח: **ופליג עליה כחדא**. דנוהג בשמי יריכות: **אימור דשמעט ליה לר' יהודה**. דלמר דמשום חומריה גיד דנוהג בצני נח חיייל נמי אִאִיסור אחרינא: **בטמאה**. שמעת ליה דלמי אִיסור גיד וחיייל אִאִיסור טמאה דלע"ג דאִיסור טמאה ממעי אמה ואִיסור גיד אינו עד שילד דהא רבי יהודה אין נוהג בשליל קאמר במתניתין אפילו הכי חיייל גיד אטמאה משום דאִיסור טמאה לאו בעלמא הוא ואִיסור גיד חמור שכן נוהג בצני נח: **קדשים דאִיסור כרס**. שעל ידי קדשים בא ל ידי כרת כגון אכלו בטומאה או פגול ונותר: **מי שמעט ליה**. דחיייל גיד עליהו: **אלא הכא במזכרת עסקין**. דלא

קדוש ולד אלא כרסם ציניאמו ואשמעינן תנא דידן דלע"ג דאין גיד נוהג בשאר מוקדשים דהא אִיסור מוקדשים קדים כדאמרת דליירת עובר קודמת ומו לא אתי אִיסור גיד וחיייל אפילו הכי יש מוקדשים שהגיד נוהג בהן כגון כזור ממנה נפשך אי נוהג בשליל אִיסור גיד קודם ומו לא פקע ואי אין נוהג בשליל תרוייהו בצדי הדדי אמו: **ואינעיים אימא בולדות קדשים**. ואשמועינן תנא דידן דלא קדשי במעי אמן אלא כהוייתן ציניאמן הילכך אִיסור גיד נוהג בזולן משום דליהו קדים דנוהג בשליל ומו לא פקע דלא מימא במעי אמן קדושים ואִיסור מוקדשין קדים כדאמרן כגפול שלא נתקשרו אצריו בגידין ומו לא אתי אִיסור גיד וחיייל. להכי נקט כהוייתן משום לישנא דקרא דילפינן מייניה קדושת ולדות קדשים כפי"צ דכסורות (דף ט:.) רק קדשי' אלו תמורות אשר יהיו לך אלו הולדות: **הנאכלים**. חטאת ואשם ושלמים: **שאין נאכלין**. עולה:

להלקוטו. לקי אם אכלו: **להעלוטו**. כדאמרין לקמן' דלא כתיב ולא יאכל המזבח: **לישנא אחרינא כאן להללו כאן להעלוטו**. מאן דלמר אין נוהג בעולה להללו קאמר שאינו מ'אווה להללו מן הירך ומאן דלמר נוהג להעלותו קאמר דאסור להעלותו בפני ע'זמו אם פירש מן הירך: **רב נחמן צר יצחק אמר להללו פליגי**. דמ"ד נוהג קסבר מזה להללו. וללישנא קמא להעלותו פליגי מ"ד נוהג קסבר להעלותו נמי אסור עם הירך כדפליגי רבי ורבנן לקמן דלרבי שרי כדמוקי לקמן אליבא דרבי כי אינטריך קרא למשרי גיד הנשה במחוזר ולרבנן אסור דבעינן מן המותר לישאל: **הכל**. רביא הוא: **אפילו פרשו**. מן הבשר הנך גידין. בגידין המותרין קאמר דומיא דע'נמות: **ומאן שמעט ליה כו'**. כלומר והך מתניתי' לאו דרבי הכל היא אלא רבי היא ופליגי רבנן עליה וכדמתיא כו' ומפלוגתמיהו שמעינן דלרבי גיד הנשה מותר ולרבנן אסור כדמפרש ואזיל: **ומה אני מקיים הבשר והדם**. ולא גידין: **בפוקעין**. מעל האור. אשקלני"ט: **מידי דהוי אראשה של עולה**. דלרין שיקריבנו שלם כדכתיב (ויקרא ה) ואת הראש והרי ע'נמות הרבה יש:

ממשקה

דהיתירא והכי נמי לרבנן לא מרבי כל מה שיכולין להרבות

גיד הנשה פרק שביעי חולין

אַלמָא אִיסור מוקדשין קדים. אומר ר"ת משום דמתחלה הכל הוא צצר והצצר ע'זמו מתקשה אחרי כן ומתלנן ונעשה גיד א' ובקונטרס פ"י לקמן דמתחלה כשהגיד נוצר אינו על הכך ולא חייל עד שיצא ויתקשה על

אלמא אִיסור מוקדשין קדים אע"ג דאִיסור מוקדשין קדים אתי אִיסור גיד חייל עלייהו ^[ב]שכן אִיסורו נוהג בבני נח מאן שמעת ליה האי סברא ר' יהודה והא מתניתין דלא כרבי יהודה דקתני נוהג בבהמה ובחיה בייך של ימין ובירך של שמאל האי תנא סבר לה כוותיה כחדא ופליג עליה כחדא אימר דשמעת ליה לרבי יהודה בטמאה דאִיסור לאו קדשים דאִיסור כרת מי שמעת ליה אלא הכא במבכרת עסקינן דברחם קדוש ואי בעית אימא ^[ג]ולדות קדשים בהווייתן הן קדושים אמר רבי חייא בר יוסף לא שנו אלא קדשים הנאכלין אבל קדשים שאינן נאכלין אין אִיסור גיד נוהג בהן ורבי יוחנן אמר "אחד קדשים הנאכלין ואחד קדשים שאין נאכלין אִיסור גיד נוהג בהן אמר רב פפא ולא פליגי כאן להלקותו כאן להעלותו איבא דאמרי אמר רב פפא ולא פליגי כאן לחלצו וכאן להעלותו רב נחמן בר יצחק

אמר להעלותו פליגי ^[ד]דתניא ^[ה]והקטיר הכהן את הכל המזבחה בלרבות העצמות והגידין והקרנים והמלפים יכול אפילו פרשו ת"ל ^[ו]ועשית עולותיך הבשר והדם אי בשר ודם יכול יחלוץ גידים ועצמות ויעלה בשר לגבי מזבח ת"ל ^[ז]והקטיר הכהן את הכל המזבחה הא כיצד מחוברין יעלו פרשו אפילו בראשו של מזבח ירדו ^[ח]ומאן תנא דשמעת ליה דאמר פרשו ירדו רבי היא דתניא והקטיר הכהן את הכל לרבות העצמות והגידים והקרנים והמלפים ואפילו פרשו והא מה אני מקיים ועשית עולותיך הבשר והדם בפוקעין הא כיצד יעיכולי בשר אתה מחזיר ואי אתה מחזיר עיכולי גידים ועצמות רבי אומר כתוב אחד אומר והקטיר הכהן את הכל ריבה וכתוב אחד אומר ועשית עולותיך הבשר והדם מיעט הא כיצד מחוברין יעלו פרשו אפילו בראשו של מזבח ירדו ורבנן מחוברין לא איצטריך קרא לרבוויי מידי דהוה אראשה של עולה כי איצטריך קרא לפרשו ורבי מחוברין דהיתירא לא

קדשים החמור אִיסור גיד הקל מלחול עמו וא"ת והא אִיסור גיד לרבי יוחנן קדים דלמר (לעיל דף עה.) תלס חלב מ'זן תשעה חי דחלצו כחלב כהמה והדר אתא אִיסור מוקדשין דחמיר וחיייל עליה וא"כ לרבי יוחנן מוקדשין נוהגין בגיד מצעי ליה ונראה דלר' יוחנן לא חייל אִיסור גיד ואִיסור חלב עד שיצא לחוץ ממעי אמו לאויר העולם וכן משמע דבסוף פירקין (לקמן דף קג.) קאמר רבי יוחנן גופיה כשנטרפה עם יציאת רובה דאִיסור אצב ואִיסור חלב ואִיסור טרפה כהדי הדדי קאמו אלמא דליכא אִיסור חל' במעי אמו:

פרש"ן ירדו רבי היא דתניא כו'. תימה אמאי מיייתי הך צרייתא קמיייתא ונראה דאי לאו צרייתא קמיייתא המ"ל דרבנן סברי שיש לרבות כל מה שנוכל לרבות ואפילו פרשו דאִיסורא ולית לן למעוטי אלא פוקעים גרידא שהוא סוף העלאה ורבי סבר דרביא ומיעוטא אית לן לאוקומי בתחלת העלאה ולא נמנע כמו כן אלא דבר אחד דהיינו פרשו דאִיסורא אצל מחזירים דאִיסורא ופרשו דהיתירא יעלו ולהכי מיייתי צרייתא קמיייתא דגידים דהיתירא נמי כשפרשו ירדו דומיא דע'נמות דהיתירא ועל כרחך רבי היא אלמא לא מרבי רבי כל מה שיכול להרבות דהא אוקי נמי מיעוט כפרשו

להרבות אלא ממעטין דאִיסורא אפילו במחזירין:

צ.

אלמא אִיסור מוקדשין קדים. אומר ר"ת משום דמתחלה הכל הוא צצר והצצר ע'זמו מתקשה אחרי כן ומתלנן ונעשה גיד א' ובקונטרס פ"י לקמן דמתחלה כשהגיד נוצר אינו על הכך ולא חייל עד שיצא ויתקשה על גיד חל על אִיסור מוקדשים על אִיסור אצב מן החי דלא חמיר כמוקדשים חייל ועוד דאי אפשר לאִיסור גיד להיות צענין אחר ועוד דאין אִיסור אצב מן החי חל עד שילד דלמר בסוף פרקין (לקמן דף קג.) כגון שנטרפה עם יציאת רובה דאִיסור טרפה ואִיסור אצב מן החי חייל כהדי:

והא מתניתין דלא כרבי יהודה דקתני נוהג בש"י ימין כו'. ה"מ לנימיר מדקתני נוהג בשליל ופליג ר' יהודה אלא רישא דמלתא נקט: **קדשים דאִיסור כרת מי שמעת ליה**. משמע דאפילו בשלמים ולאחר זריקה דשרי אף לזרים צעי לנימיר דלא חייל כלל אִיסור גיד ושרי באכילה אע"ג דלאחר זריקה פקע אִיסור קדשים מדלא אשכחן דחייל אלא במזכרת ומימה כיון דהשתא ליכא אִיסור קדשים אע"ג דיכול לצא ל ידי אִיסור כרת כגון אם אכלו בטומאת הגוף אמאי לא יחול אִיסור גיד דאין כאן אִיסור חל על אִיסור כדלמר כפרק ארבעה אהין (יבמות דף גב.) דלחות אשה מתלא תלי וקאי כו' וי"ל כיון דמחיים לא חייל אִיסור גיד דאיכא אִיסור מוקדשין

דיכול לצא ל ידי כרת על ידי פיגול ויותר וטמא מו לא חייל אִיסור גיד לאחר שחטה וזריקה דבעינן שחול מחיים אִיסור גיד דומיא דיעקב שגשה לו גידו מחיים וא"ת ונימא מגו דאימוסף אִיסור גיד לצני נח אימוסף נמי לישראל וי"ל דהא דנאסר לצני נח היינו דוקא לצני יעקב דקודם מתן תורה איקרו צני נח ואפילו נאסר מתחלה לכל אומות העולם הא אמר צפ' ארבע מיתות (סנהדרין דף נט.) כל מ'זה שגאמרה לצני נח ולא נשנית כסיני לישראל גאמרה ולא לצני נח וא"כ לאחר מתן תורה שרי לכולהו לצב מישראל וא"ת ונימא מינו דאימוסף אִיסור גיד לג'זה דאסור להעלותו אימוסף נמי להדיוט אִיסור אכילה וי"ל דאיכא למאן דלמר כסמון מחוברין יעלו: **הכא במבכרת עסקינן דברחם קדוש**. וכהדי הדדי קאמו וקמ"ל דלא מצטל אִיסור קדשים החמור אִיסור גיד הקל מלחול עמו וא"ת והא אִיסור גיד לרבי יוחנן קדים דלמר (לעיל דף עה.) תלס חלב מ'זן תשעה חי דחלצו כחלב כהמה והדר אתא אִיסור מוקדשין דחמיר וחיייל עליה וא"כ לרבי יוחנן מוקדשין נוהגין בגיד מצעי ליה ונראה דלר' יוחנן לא חייל אִיסור גיד ואִיסור חלב עד שיצא לחוץ ממעי אמו לאויר העולם וכן משמע דבסוף פירקין (לקמן דף קג.) קאמר רבי יוחנן גופיה כשנטרפה עם יציאת רובה דאִיסור אצב ואִיסור חלב ואִיסור טרפה כהדי הדדי קאמו אלמא דליכא אִיסור חל' במעי אמו: **פרש"ן** ירדו רבי היא דתניא כו'. תימה אמאי מיייתי הך צרייתא קמיייתא ונראה דאי לאו צרייתא קמיייתא המ"ל דרבנן סברי שיש לרבות כל מה שנוכל לרבות ואפילו פרשו דאִיסורא ולית לן למעוטי אלא פוקעים גרידא שהוא סוף העלאה ורבי סבר דרביא ומיעוטא אית לן לאוקומי בתחלת העלאה ולא נמנע כמו כן אלא דבר אחד דהיינו פרשו דאִיסורא אצל מחזירים דאִיסורא ופרשו דהיתירא יעלו ולהכי מיייתי צרייתא קמיייתא דגידים דהיתירא נמי כשפרשו ירדו דומיא דע'נמות דהיתירא ועל כרחך רבי היא אלמא לא מרבי רבי כל מה שיכול להרבות דהא אוקי נמי מיעוט כפרשו

להרבות אלא ממעטין דאִיסורא אפילו במחזירין:

ש

עין משפט נר מצוה

א מיי' פ"ח מהלכות מ'אלכות אסורות ה':

ב מיי' פ"ג מהלכות פסולי המוקדשין ה':

טז ופי"ו מהלכות מעשה הקרבנות הלכה ז סמג

עשין קפ:

טז מיי' פ"ו מהלכות מעשה הקרבנות ה':

לעזי רש"י

אשקלני"ט [אישקלטי"ר]. להתפוצץ.

רבינו גרשום

דאע"ג דאִיסור מוקדשין קדים אתי אִיסור גיד וחיייל שכן אִיסורו נוהג בבני נח: ופליג עליה כחדא דהוא סבר אינו נוהג אלא בייך של ימין ותנא דידן סבר כן ביטין בין בשמאל: אִיסור דשמעת ליה לר' יהודה בטמאה כו'. כלומר דהוא אמר במתני' אִיסור גיד נוהג בטמאה דאִיסור גיד חל על אִיסור טומאה דאִיסור לאו. כלומר טומאה אִיסור לאו הוא ואִיסור קל הוא לפי אִיסור גיד חל עליו. בקדשים דאִיסור כרת מי שמעת ליה דאִיסור גיד חל על אִיסור קדשים דחמור: אלא הבמ"ע במבכרת. כלומר דאינו קדוש אלא כבצאתו מן ההרס דבצאתו מן ההרס יש עליו גיד ובהודי קאחין: ואיבעית אימא לעולם בולדות קדשים. כלומר ואי פרכת והא לא אתי אִיסור גיד וחיייל אאִיסור קדשים קסבר ולדות קדשים בהווייתן [ותן] קדושים ולא במעי אמן אלא בשעת הווייתו לעולם שהוא בשעת לידתו דגיד וקדושה בהדי הדדי קאחו: לא שנו אלא קדשים הנאכלין דגיד הנשה נוהג בהן אבל קדשים שאין נאכלין כגון עולה אין גיד הנשה נוהג בהן: כאן להלקות כו'. כלומר מה דאמרי' אין גיד הנשה נוהג בהן להלקותו מי שאוכלו דכיון שאין ראוי לאכילה אין חייב מלקות אבל אִיסורא עבד אבל להעלותו ע"ג המזבח להקטירו גיד הנשה נוהג בהן דאין מקטירין אותו: רב נחמן בר יצחק אמר להעלותו פליגי. כלומר אפי' להעלותו פליגי דמאן דאמר אין גיד הנשה נוהג בהן מעלין אותו להקטיר: יכול אפי' פירשו. כלומר יכול אפי' יטילו מן הבשר: ת"ל ועשית עולותיך הבשר והדם. כלומר הבשר אין אבל גידים ועצמות לא: הא מה אני מקיים ועשית עולותיך וגו' בפוקעין. כלומר לאברים ופדרים שנתעכלו מע"ג המזבח דאותן אתה מחזיר אבל עיכולי גידים ועצמות אי אתה מחזיר: